UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Nucleus Juris Canonici

Thenhaven, Bernhard

Coloniæ Agrippinæ, 1739

XXII. De Collusione detegenda. D. 4.

urn:nbn:de:hbz:466:1-63382

Visual Library

ipſis uſuras ob mutuatam pecuniam ſolvant, non obſtante quavis conſuetudine, quæ potiùs eſt corruptela, cùm ſit contra Jus naturale & Divinum.

TITULUS XX. XXI. & XXII.

De Crimine Falſi; de Sortilegiis; & de Colluſione detegenda.

I. Crimen Falsi eſt perverſio veritatis cum dolo & alterius jactura ſeu damno; de quo vide *Nucl. Theol. Exam.* 9. *n.* 4. *&* *Exam.* 15. *n.* 4. §. 9. potéſtque committi vel *Dicto*, v.g. ſi teſtis in Judicio vel falſum dicat, vel veritatem occultet; aut *Scripto*, v.g. ſi quis ſcienter & dolo malo falſum inſtrumentum in ſui vel alterius gratiam & alterius præjudicium conficiat; falſificet Literas Apoſt. quarum falſarii ſpecialibus pœnis ſubjiciuntur; aut *Facto*, v.g. qui alicui alienum partum ſupponunt; pondera & menſuras rei corrumpunt, vel merces adulterant; limites agrorum dolosè mutant; falſarii monetæ &c. aut *Uſu*, v.g. qui dolosè in alterius præjudicium ſibi alienum nomen aut alienæ Familiæ inſignia uſurpant; adulterinam monetam colligunt & expendunt &c. Pro qualitate & quantitate criminis Falſi in Jure Canonico & Civili diverſæ pœnæ ſtatuuntur.

II. SORTILEGIUM comprehendit Divinationem, Vanam Obſervantiam & Magiam ſuperſtitioſam, de quibus in *Nucl. Theol. Exam.* 17. *n.* 2. §. 2. 3. & 4. *Propriè* ſignificat obſervationem alicujus fortuiti eventûs ſortium, juxta quem aliqua actio inſtituitur, occultum cognoſcitur, vel futurum prædicitur. Sortes autem ſunt vel Divinatoriæ, vel Conſultoriæ, vel Diviſoriæ, quæ aliquando licitæ, aliquando illicitæ ſunt. *Divinatoriæ* ſunt, quibus latentis veritatis manifeſtatio, v. g. occulti furis vel futurorum revelatio petitur, de quibus h. t. c. 1. „In Taleis (i. e. ſectionibus lignorum) vel in Codicibus etiam „ſacris ſorte futura non ſunt requirenda „vel Divinationes obſervandæ. N. D. S. Franciſcus aliique pii viri ex librorum ſortitione futura arguerunt. Item *Joſue* 7. per ſortes deprehenſum eſt furtum Achan. Et *Jon.* 1. delictum Jonæ &c. *Nam* ℟. ea facta eſſe ex inſtinctu Divino ſine expreſſa vel tacita invocatione dæmonis. *Conſultoriæ* ſunt, quibus conſulimus, quid agendum ſit, ut ſors ſuccedat loco conſilii, v. g. de aſſumendo ſtatu &c. Hæc ſortitio ſi fiat non temerè, (quia aliàs eſſet Tentatio DEI, de qua in *Nucl. Theol. Exam.* 17. *n.* 3. §. 1. vel ſaltem, ut plerumque peccatum veniale curioſitatis) ſed cum de-

debita reverentia & precibus ad DEUM fuſis, urgente neceſſitate ad tollendas dubitationes humanâ induſtriâ & conſilio difficulter decernendas, per ſe illicita non eſt. Sic *1 Reg.10.* Saul electus eſt Rex. *Act.1.* Matthias electus eſt Apoſtolus &c. Hodie tamen Jure Canonico C.3. h.t. „Sortis „uſus in Electionibus Eccleſiaſticis per„petuâ prohibitione damnatur. Ratio, quia electio ad Dignitates & Officia Eccleſiaſtica debet fieri ex delectu & cum ratione; non autem caſui ſeu certæ fortunæ temerè ſubjicienda, ne contingat promoveri minùs dignum præ digniore. *Diviſoriæ* ſunt, quæ aſſumuntur ad dividendas res inter plures, dirimendas lites &c. ſúntque per ſe licitæ. Sic *Num.25.* terra Promiſſionis ſorte diviſa eſt inter Iſraëlitas, bona hæreditaria inter plures cohæredes dividi poſſunt &c. Item Judiciales controverſiæ de conſenſu partium ſorte dirimi poſſunt, juxta illud *Prov.18. Contradictiones comprimit ſors.* Sic per ſe etiam licitæ ſunt ſortes in Electionibus ad Officia ſæcularia, modò non ſit periculum, ne inidoneis conferantur contra Juſtitiam Diſtributivam. Item ſorte deſignari poſſunt periculoſæ ſtationes in bello; periculoſæ functiones Sacerdotum tempore peſtis &c. Uſus quoque præ-

ſertim

ſertim bellicus obtinuit, ut plures Rei mortis inter ſe ſortem mittere permittantur, quis ex iis ſupplicium ferre debeat &c. imò lis ſuper beneficio, ſaltem ſimplici, de conſenſu collitigantium, accedente auctoritate Ordinarii collatoris, poteſt per ſortes (ſicut per aliam tranſactionem & compoſitionem, *arg. c 21. de Præb.*) dirimi, ita ut ei, cui ſors favet, collator illud tunc Canonicè conferat; ſecus, ſi fiat à collitigantibus auctoritate propriâ, tum quia tale pactum foret ſimoniacum; tum quia neuter poteſt alteri conferre legitimum titulum beneficii. Ita DD. apud *Schmaltzgr. h. t. n.* 43.

III. Collusio eſt latens & fraudulenta inter actorem & Reum conventio, ut Reus abſolvatur, & Judicium publicum reddatur illuſorium; cui crimini videtur tantùm locus eſſe in criminalibus & beneficiis Eccleſiaſticis; non in Civilibus, quia in his licita eſt litigantibus tranſactio & deſertio litis, cùm agatur tantùm de privato intereſſe ipſorum; ècontra in Criminalibus agitur de bono communi exigente, ne delicta maneant impunita; & in beneficiis de bono Eccleſiæ vel præjudicio Collatorum. Si Accuſator partes Rei tacitè adjuvat, veras probationes omittendo, ineſficaces adducendo, aut falſas Rei exceptio-

ceptiones admittendo, eſt Prævaricatio; ſi poſt litem conteſtatam ab accuſatione criminis prorſus deſiſtat, eſt Tergiver-satio, circa quam C. 1. h. t. decernitur: „Si Accuſator & Accuſatus inter ſe fece-„rint gratiam, non ex charitate, ſed ex „præmio, culpa ſine vindicta nullâ ra-„tione eſt dimittenda; adeóque uti Jure Civili *L. Sciendum 2. ff. de Prævar.* ita ex Jure Canonico colluſoribus non certa, ſed arbitraria pœna injungitur, niſi facta ſit colluſio ſuper beneficiis; nam C. 3. h. t. decernit Pontifex: „Clerici, inter quos ſuper „beneficiis colluſio facta eſt, iis app. rem. „perpetuò ſpolientur; quia indignum eſt „& abſonum, ſi fraus & dolus, quem in „præjudicium Ordinarii & Collatorum „nituntur committere, in eorum non re-„dundaret incommodum & jacturam. Cauſam huic Decretali dederunt Clerici Anglicani, qui ut beneficia redderent quaſi hęreditaria, arte colluſionis ſibi litem moveri patiebantur, ut actor probans jus ſibi in beneficium competere, per tranſactionem illud poſſeſſori erga annuam penſionem relinqueret, ac poſt mortem illius jus ſibi in illud vendicaret. Cæterùm C. 2. & 4. h. t. ſtatuitur: „Si de colluſione conſtiterit, „Judex crimina audita nullo modo indiſ-„cuſſa prætereat, ſed ex integro ſuper his

„ in-

inquirat; non obſtante, quòd Reus intervèniente colluſione fuerit abſolutus per ſententiam; quia cùm ſit fraudulenter obtenta, ipſo jure nulla eſt. Ita *Gonz. h.t.*

TITULUS XXIII.

De Delictis Puerorum.

Nomine PUERORUM h. t. veniunt, qui infantiam, i. e. ſeptimum ætatis annum egreſſi (in qua doli capaces non ſunt, adeóque nec pœnæ gravi pro delicto ſubjacent) annos pubertatis non attigerunt, in quibus, ut dicitur c. 1. h. t. „Peccata non „ita, ut in majoribus punienda videntur. Quamvis ſi enormia crimina, v. g. veneficia committant ſine ſpe emendationis, síntque doli capaces, ut malitia ſuppleat ætatem, & annos diſcretionis attigiſſe cenſeantur, ut ſi à pubertate non longè abſint, etiam ultimo ſupplicio affici queant, ut docet *Pirh. Dec. 167.* Imò Jure Civili Judex delicta Puberum, ſed minorennium, interdum mitiùs punire poteſt, juxta *Reg. 108. ff. de R. J. Ferè in omnibus pœnalibus Judiciis & ætati & imprudentiæ ſuccurritur.* Quanquam crimina atrociora in iis regulariter puniantur pœnâ ordinariâ. Verùm C. 2. h. t. prohibet Pontifex: „Ne ob homicidium vel delictum filii im-